

Kramerius 5

Digitální knihovna

Podmínky využití

Knihovna poskytuje přístup k digitalizovaným dokumentům pouze pro nekomerční, vědecké, studijní účely a pouze pro osobní potřeby uživatelů. Část dokumentů digitální knihovny podléhá autorským právům. Využitím digitální knihovny a vygenerováním kopie části digitalizovaného dokumentu se uživatel zavazuje dodržovat tyto podmínky využití, které musí být součástí každé zhotovené kopie. Jakékoli další kopírování materiálu z digitální knihovny není možné bez případného písemného svolení knihovny.

Hlavní název: **Jednou za čas**

Identifikátor ISSN: **2573-4091**

Stránky: **[6], [7], [8]**

JEDNOU ZA ČAS

Vydává jednou za čas, ale nejméně šestkrát do roka Umělecký klub v Chicagu

Pub'd by the Bohemian Arts Club of Chicago

Roč. IV. Březen, 1918. Čís. 1.

li to vesměs příslušníci veselého cechu uměleckého, mladí velekněží, kněží, kaplanové i ministranti bohyně Umění, kterou uctivali různými oběťmi; buď úlitbami (ve formě půllitrů) nebo obětmi zápalnými (ve formě krátkých doutníků, sportek, lulek a p.)

Společným shromažďovacím střediskem byla výše zmíněná místnost třetí. V lokále scházeli se malíři, sochaři, hudebníci a literáti, žurnalisti, žáci i absolventi malířské akademie, umprum (Umělecká průmyslová školy), konservatoře a jiných ústavů, scházeli se zde svorně a denně pod jedním stropem, aby zasedali k prostřeným stolům, u kterých po chudé, ale výživné večeři nebo bez ní postěžovali si na trampoty tohoto světa, na přílišné zbrojení, na nevídaný nedostatek peněz a uzenářského zboží, na příliš pomalou jízdu elektrických drah král. hlav. města Prahy,

a též na jiné věci, do kterých jim vlastně celkem docela nic nebylo—netušice ovšem, že v dohledné budoucnosti jako zkázonosné mračno vynoří se nad Evropou a tudíž i nad Prahou přišera války se všemi svými hrůzami, s chlebkami, pivenkami, tabáčkami a s tak málo uzenkami a tlačenkami, že blíží se pomalu, ale jistě doba, kdy pražské uzenariáty (toto slovo jest utvořeno dle analogie: sekretář—sekretariát, uzenář—uzenariát) budou prodávati své zboží, sestávající z pilin, sádry a psího loje, jen za krvavé peníze a proti řádně ověřeným buřtenkám, būčenkám a jiným -enkám, kdy budou zavedeny dny bez masa, bez mouky, bez piva, a půjde-li to takhle dále, snad i bez šatů a prádla.

Tehdy na takovou budoucnost nikdo ani ve snách nepomyslel, zejména ne družina mladých i starých umělců, kteří se scházeli v hostinci v Jungmannově třídě a mezi nimiž byli mnozí, kteří měli krásnou budoucnost za sebou. Tehdy se jen zpívalo, pilo, mluvily se nesmyslné i smyslné řeči, půjčovaly se peníze (více však vypůjčovaly) a vůbec se všestranně hazardovalo, což asi také bylo příčinou, proč byl lokál v hostin-

☆ The studios of The Northwestern Terra Cotta Co., afford the services of a staff of artists competent to carry out the most aesthetic requirements of the architect.—Illustrated above is a panel in bas relief designed and manufactured by The Northwestern Terra Cotta Company, for The Davis Theatre Arcade, Pittsburgh, H. E. Kennedy Co., Architects. ☆

The Northwestern Terra Cotta Co. Chicago

ci páně Kerhartově nazván Monakem. Ale mohu říci, že o velké peníze se tam nikdy nehrálo z příčin na snadě jsoucích.

Bylo to právě v Monaku, kde jsem se poprvé setkal s přítelem Haškem. Setkání naše, nemýlím-li se, padlo právě do doby, kdy jeden z příslušníků Monaka, dnes známý a uznávaný malíř, dostal od "České Akademie pro vědy, slovesnost a umění" cestovní stipendium několika set korun na uměleckou cestu do Paříže. Tehdy ještě byl živ první předseda Akademie, císařský rada Hlávka, milionář a známý mecenáš vědy a umění českého. — A právě na Hlávkovu přímluvu dostalo se našemu malíři onoho stipendia na cestu do Paříže. Šťastný stipendista již nějaký čas předem věděl, že dostane onu závratnou sumu, dosahující téměř tisícovky, (jak sám pravil před tím, nikdy nevěřil, že tolik peněz by mohlo být někde na světě pohromadě) a tak se stalo, že se zatížil před obdržení stipendia nějakými většími dlužky. Když konečně stipendium dostal, tu první, co učinil, bylo, že ony dlužky ovšem nezaplátil, ale za to byl náhle neobyčejně pilným a svědomitým navštěvovatelem "Monaka", kam v tu dobu přicházel první (malíř Štof tam vůbec nechodil, ten tam byl pořád) a zpíval stále hymnu monackou: "Že je mysl veselá—ke zdravíčku cesta—řek' to starý Šalamoun—a je to stará vesta", načež vždy zvolal smělým hlasem: "Pane Kerhart, noste mi to, dokud nejsem pod stolem!" Tenkrát bylo v Monaku veselo.

Ale císařský rada Hlávka se nějakým způsobem dověděl, k jakým účelům malíř užívá svého pařížského stipendia cestovního, a rozhorlen v svatém hněvu poslal mu lakonický lístek, na který napsal jediné slovo: "Paříž?????" To byla sice stručná, avšak dosti výmluvná otázka. Ale náš malíř pochopil ty otázky jinak, dlouho se nerozpakoval, sedl a napsal císaři radovi Hlávkově korrespondenční lístek, na kterém mu také stručně, ale upřímně odpověděl: "Pařím."

Ale tím zabíhám poněkud od věci, kterou jsem chtěl vyprávěti. Když jsem v Monaku poprvé spatřil Jaroslava Haška, seděl u stolu v pravém rohu, pozvedal právě sklenici a zpíval píseň,

kteřou před tím nikdo z nás neslyšel:

"Já se tu nic nebavím
v tom lokále špinavým,
usekněte mně hlavu,
at' mám ňákou zábavu."

Jest přirozeno, že jsme se záhy seznámili a spřátelili.

Jaroslav Hašek byl tehdy právě vyloučen z československé obchodní akademie pro neplacení školného a ze zoufalství vrhl se na spisovatelství, z čehož jest viděti, že jest to muž velice odvážný, což dokazuje i nyní jako vojín československé armády na Rusi

Nejdříve začal psáti své cestovatelské zkušenosti z Karpat a Transylvanických Alp, kam, jak se mi hned první večer svěřil, hodlal se za čas podívat, aby se přesvědčil, zdali píše pravdu. Také v té době spisoval nějaké básničky společně s panem Ladislavem Hájkem-Domažlickým, a vydal je v knize pod názvem "Májové výkřiky", chtěje pomoci rýmů a nestejně dlouhých řádek rozbořiti stávající pořádek společenský a zavésti všeobecné sbratření pražského obyvatelstva na podkladě revolučním. Předmluvu ke knížce té měl jim tehdy napsati mladý, ale přes to již zapomenutý básník J. J. Frabša, rodák kladenský, který se tenkrát zanášel myšlenkou vydávati "Světlo", časopis šířící světlo v okrese kladenském, což také později ke své vlastní škodě učinil. Předmluvu jeho však Hašek a Hájek ze své knihy vypustili.

Hašek, který byl mladý muž svěžích kulatých lící, nevinných očí a usměvavé tváře, z níž zírala nefalšovaná slovenská upřímnost i veselost, dostal se brzy po našem seznámení do redakce kteréhosi sociálně-demokratického listu, kde však to dlouho nevydržel ani on ani čtenáři téhož listu, tak že za nedlouho na to přestoupil do redakce "Světa zvířat", časopisu to věnovaného pěstování různých živočichů, v prvé řadě psů a papoušků. Změnu tu přišel mi Hašek osobně oznámiti se slovy: "Polepšil jsem si. Dal jsem se od sociálních demokratů ke zvířatům."

O tom, jak působil můj nezapomenutelný Hašek ve "Světě zvířat", jak se s ním rozešel, jak si založil sám obchod se psy a hyenami, jakou důležitou úlohu hrál při demonstracích a bouřích r. 1908, jak se později Monako rozpadlo,

jak se podobná společnost utvořila nejprve u "Zlatého Litru" a později u "Šesti stehů" v Korunní třídě na Vinohradech, jak byla založena politická strana mírného pokroku v mezích zákona, jak Hašek kandidoval na základě téže strany za poslance, jak se účastnil bojů v rotách macedonských komitů pod velením Václava Klimeše, jaké cesty podnikl po Evropě a jak se dostal do ruského zajetí—o tom všem a též o jiných věcech budu vyprávěti v dalších odstavcích těchto vzpomínek.

(Pokračování).

J. Mach:

VALNÁ HROMADA.

Pohnutá doba velikých zápasů, ve kterých žijeme, nezůstala bez vlivu na valnou hromadu Uměleckého klubu, jež se konala dne 7. ledna v místnosti Schnáblově a měla tak vzrušující průběh, že péro pisatele těchto řádků ještě nyní chvěje se pohnutím, když má líčit události, kterých onoho večera valná část členstva byla svědkem.

Byl krásný zimní večer. Tuhý mráz jímá Chicago ve svá třeskutá pouta, ale v místnosti, kde se klub schází, vládlo příjemné teplo. Členstvo, jež se sešlo, bylo naplněno předtuchami blížícího se boje, neboť bylo známo, že volby nových úředníků neodbudou se tak hladce, jak se snad povrchnímu pozorovateli mohlo zdáti. Zuřivá kampaň byla vedena jednotlivými kandidáty, kteří vyšli na kolbiště volební kampaň, aby uchvátili pro sebe úřady a z nich plynoucí čest, povinnosti a po případě též tučné důchody. Přímo zuřivý boj měl však býti sveden o placené místo redaktora orgánu "Jednou za čas". Nežřízenou agitaci zahájil zejména p. Josef Mach, jenž navržen byv vedle dosavadního redaktora orgánu, dra. Vojana, nasadil všecky páky a háky a neštil se použití ani americké volební reklamy, jen aby utišil furii své ctižádosti a chamtivosti po penězích.

Již před zahájením schůze rozvěsil po místnosti plakáty, hlásající jeho kandidaturu, při čemž zneužíval příslovecné citlivosti členů klubu, odvolávaje se na katastrofu v Halifaxu, a zanášel do klubu politikářskou korrupci slibováním různých odměn těm, kdož ho budou voliti, na př. skládací kapesní akvarium,

ač musil předem dobře věděti, že možná nebude moci splniti svůj slib všem těm, kdož by se dali zlákat jeho úplatky, a kromě toho také si musil být vědom, že každý člen klubu má dosti cti v těle, než aby svůj volební hlas prodal za talíř čočovice v podobě nějakého akvaria. Když to nešlo s nádobou, naplněnou vodou, obrátil kandidát Mach svou pozornost na pivo a snažil se získati hlasy tím, že některé členy prý tajně u baru častoval. Bylo to s jistých stran zcela vážně tvrzeno, ale kdo zná aspoň poněkud Machův charakter, nechťel tomu uvěřiti. O úřad se deroucí kandidát Mach rozdával všem podle vzoru našich pánů radních také jakési kartky s nápisem: "Vote for Jos. Mach, he is all right for Editor of Jednou za čas Clean Record" a s natisknutou podobou vousatého muže, který kromě dryáčnické fysiognomie neměl s podobou Machovou nic společného. Někteří členové říkali, že onoho muže dobře znají a že to není Mach. Celkem však každému imponovalo, že kandidát nelitoval peněz na tiskovou kampaň, čímž získal značný náskok před svým soupeřem,

S napjetím byly očekávány řeči jednotlivých kandidátů. Každý z nich pronesl případný proslov a potěšitelné bylo, že skoro všichni projevili ochotu dát se zvoliti. Promluvili kandidáti pro úřad předsedy (pp. Dibelka a Bohuněk), místopředsedy (pp. Kryl a Šterba), tajemníka (p. Horlivý—p. Nykl byl nepřítomen), pokladníka (pp. Jiskra a Příbyl), archiváře (pp. Lukáš a Randák)—ale pravá offensiva řečnická přivalila se na nic netušící členstvo, když proti sobě vyjeli "do šraňků" kandidáti úřadu redaktorského, totiž pp. Vojan a Mach.

Dr. Vojan překvapil členstvo prohlášením, že se vzdává úřadu ve prospěch protikandidáta, což si tento ve své zavilosti vykládal jako nějaký záludný tah k oklamání ct. členstva a k vlastní své porážce, zejména když slyšel, jak dr. Vojan mluví o jakémsi ubrousku, jenž tajuplným způsobem se ztratil v posvátné noci Sylvestrovské a podezření přirozeně padlo na Macha.

Pan Mach, jenž ujal se hned po té slova, protestoval důrazně proti tomu,